

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Statificarea administrației.

Sibiu, 16 Decembrie n.

Dieta a intrat în vacanțele de Crăciun. Joi a ținut ultima ședință, ear' proxima ședință o va ținé în 16 Ianuarie n. anul viitoriu.

Cam lungi vacanțe în raport cu cele din trecut, dar' sunt motivate de astă-dată prin împrejurarea, că tocmai acum se fac pretutindenea în comitate alegerile de funcționari, pe un nou period de șase ani; se sevrșește deci un act foarte important în viața noastră publică, de la care nu pot să lipsescă cei patrusute și mai bine de deputați detați.

Li-s'a dat deci deputaților ocașione să asiste și ei la acest act de autonomie municipală, care după toate probabilitățile e ultimul de felul acesta sevrșit în țera noastră; pentru-că după expirarea noului ciclu de șese ani, sau pôte chiar și mai nainte, funcționarii administrativi nu vor mai fi aleși, ci numiți din partea guvernului, trecând întréga administrație în mâinile statului.

Și li-s'a dat acésta ocașione, pôte chiar pentru a se convinge, că după dreptul de alegere, exerciat în comitate așa cum acum se exerciază, nu va plânge nimeni, pentru-că nu se face nici astăzi alta decât se *numesc* funcționarii administrativi, fie din partea comiteului suprem care dispune de majoritatea voturilor în comisiunea candidătoare, fie din partea clicei, coteriei, clasei de interese, care există în fiecare comitat și conduce acest act de căpătuélă.

Intrucât am putut pătrunde în spiritul vorbirei prim-ministrului Széll rostită în ședința de Joi a dietei magiare, administrația numai într'atâta va trece în mâinile statului, conform unui larg program al guvernului, că funcționarii vor fi *numiți*, nu mai mult aleși, — lăsându-se însă cu totul intact dreptul autonom de până acuma al comitatelor, dreptul de controlă, care,

amésurat promisiunii făcute din partea ministrului-president, va fi chiar lărgit și pus pe baze mai sănătose. Ear' dacă e vorba numai de atâta, nu e nimic surprindătoriu pentru noi, naționalitățile nemagiare din țera, obicinuite de mult a nu mai avé nici la administrație, cum n'avem la justiție, și n'avem la postă și nici la căile ferate, ómeni din sinul poporului, cari să cunoscă necazurile poporului și întâiu de toate — *limba poporului*.

Statificarea administrației, când o fi să se facă, — și ministrul-president a declarat în vorbirea sa de Joi că în curénd are să o facă, — nu ne va aduce deci nici un réu nou, ci cel mult va confirma și legalisa un réu cu care de mult ne luptăm, réul de a avé funcționari străini de némul nostru, de datinile și obiceiurile noastre.

Pôte însă să ne aducă și ceva bun, pentru-că în cele 14 proiecte de lege, pe cari dl Széll le-a pus în vedere și a promis că în curénd le va presenta parlamentului, se va afla dóră vre-un paragraf care să fie favorabil și celor învățați cu réul.

Complexul de legi, cu care actualul guvern are intențiunea să reformeze administrația noastră, — conține adecă două proiecte, cari *pot* să ne privescă pe noi foarte de aproape, anume: legea despre dreptul de *intrunire* și legea despre dreptul de *asociare*.

De ani de zile, gravamenul cel mai des trimbițat al nostru a fost și este tocmai confiscarea dreptului de intrunire, care sperăm că în noua lege ni-se va reda de nou, și ne va fi garantat pentru viitoriu, astfel, ca să nu ni-se mai pótă confisca prin ordonanțe ministeriale, lipsite de basă legală. Și cum noi nu suntem pretensivi din fire, pôte că ne vom mulțămii și numai cu atâta. Căci cine pôte să ne dea mai mult, când nu cerem? Și cum să cerem, când n'avem ómeni acolo unde se face cererea, în parlament??...

pentru-că numele lui Gozdsu Emanuil se va pomeni de Români cu multă pietate cât vor exista ei pe global pământului.

„Telegraful Român” de la Sibiu după vorbirea lui Gozdsu în casa magnaților ca Comite suprem, a scris astfel: „Ziua de ieri va fi mare pentru Istoria Românilor, un eveniment, care va fi scris cu litere de aur pe paginile ei. Advocatul cel renumit și fala advocaților din Pesta, acel bărbat pe care magiarii când aveau să întreprindă ceva de însemnătate, ei totdeauna îl alegeau de conducătoriu și apărătoriu lor. Acel bărbat se făcu eri apărătoriu națiunii române în casa magnaților”, ș. a. ș. a.

Magiarii după vorbirea lui Gozdsu în casa de sus, multe zile au șoptit pe strade și cafenele, că așa ceva nu au așteptat de la el.

Apoi atunci pentru constituirea comitatului, resp. pentru alegerea oficianților de la vice-comite până la notari încă nu erau organizate cercurile ca în ziua de azi, cu câte 2, ori mai mulți membri, pe câte 3, respective pe 6 ani.

Atunci s'a esmis din centrul comitatului niște comisari și sub presidenția lor s'au ales din fie-care comună câte 2, sau mai mulți membri cu drept de a alege oficianți la comitat.

Motivele decadentei morale la poporul nostru.

(Disertație, lucrată de preotul Iosif Goga din Reșinari, și citită în conferența preoțescă din tractul Sibiului.)

Cuvéntul înaltului cap al bisericei noastre adresat clerului din Arhidieceza a aflat viu rêsunet în inima mea, și cred că nu greșese dacă zic, că în inima fie-căruia dintre noi.

Ingrijirea de adevérat păstor al bisericei celei vii, durerea pentru scăderile ce le-a observat la poporul încredințat păstoririi Sale, grija pentru sanarea posibilă a acestor scăderi transpiră din fie-care șir, ba din fie-care cuvént al acestei pastorale.

E adevérat că preste tot se pôte observa o rēcólă condamnabilă față de cele religioșe, și pare că întrégă viața indiviților e o alergare fără sfârșit după căștigarea pâinei de toate zilele. Acéstă alergare, în multe cazuri fără folos, sleesce puterile și face pe indiviți neaccesibili și apatici pentru tot ce are altă menire.

De și acéstă fugă după căștiguri materiale e atât de febrilă, totuși și în direcția materială se pôte observa, după cum zice și Escelenția Sa, și după cum vedem și noi în toate zilele, o decadentă netăgăduită.

Căci fapt e, că simțul religios moral a decădut în ultimii decenii și tot asemenea și starea materială a poporului nostru. A căuta cu ingrijire cauza acestei decadente morale și materiale, și a vedé, a ne sfătui împreună, ce ne stă în putere nouă preoților a face pentru sanarea réului, este motivul întrunirii noastre de astăzi în conferență. Bunul nostru Arhiereu în zelul cu care cărmuesce biserica noastră nu a pregetat a ne înlesni lucrul dându-ne unele puncte de mănecare asupra căror avem să vorbim mai detaliat.

De aceea ne-am adunat pentru-că păstori suntem și pe care păstor nu îl va durea și de cea din urmă din oile sale?

Care preot nu va dori să aibă o turmă bună, ascultătoare, plină de zel pentru cele religioșe, gata de a jertfi pentru altariul Domnului denarul seu?

Care preot nu va afla mulțămire sufletescă știindu-se conducător al unor fii buni cu simț religos-moral?

Cine nu se va bucura, vedénd că pa rochianul cutare își edifică o casă bună, altul prin muncă s'a ridicat din sărăcie la bunăstare, altul e capul unei familii bine crescute?

Pe care din noi nu ne dóre vedénd une-ori contrarul celor espuse aci?

Să ne dăm sêma de réul ce bântue în poporul nostru. Constatat este, că peste tot simțul religios numai este cel înainte de 20—30 de ani. Causese acestei decadente am încercat a le enumera încă în conferența din anul trecut, aflu de lipsă însă a mai impropéta cele zise, de-și în mod mai fugitiv. Voiu face o mică comparație întré acum și înainte cu 30 ani.

Înainte cu 30—40 ani întrégă instrucțiunea o cuprindea studiul religiunii. Elevul nu cunoscea decât bucovna, ceaslov, psaltire și rugăciuni, ear' după-ce eșia din școlă, continua a ceti Dumineca și sêrbătórea în „viețile sfinților”, „minunile maicei Domnului” și alte cărți de cuprins bisericesc. Astea erau tot ce se învăța. Astăzi trebuie să ținem pas cu lumea, și o instrucțiune de felul acela nu ne mai pôte mulțămii. Studii varii umplu planul de învățăménd al școlci elementare și studiul religiunii are cel mult 3 ore pe săptămână. Se va zice că întrégă instrucțiunea e pusă pe basă religioșă morală, ceea-ce e și adevérat.

De aceea, un învățător conșciu de chemarea sa va face neasămănat mai mult în cele 3 ore de cât cel înainte de 40 ani în întrégă săptămâna. Ce impunea atunci, era nepriceperea celor învățate în mod mechanic, de rost. S'a făcut un pas gingatic în ale instrucțiunii în comparație cu vremile de înainte de 40 ani, și dacă ómenii sunt totuși mai puțin religioși de cât pe timpul acela, cauza nu pôte fi lipsa de instrucțiune, ci mai mult spiritul timpului de astăzi, opus celui de atunci. Acéstă se pôte observa nu numai la noi, Români, ci și la alții.

Se mai atîng un lucru, care își are începutul tot pe timpul acela, de înainte cu 20—30 ani. În apropierea orașelor ómeni cu dare de mână își dau copiii un an doi mult 3 la școlă din oraș ca „să învețe limbă” după cum ziceau ei, pentru-că a 'i face învățători sau alt-ceva era lucru mai de rënd. Acolo pe timpul acela nu se purta destulă

FOIȘORĂ

Din trecut.

Schițe istorice din anul 1861.

(De suvenir dulce Românilor din comitatul Caraș.)
de **Iosif Olariu.**

Mare și epocal numesce Istoria anul 1848, când s'a vêrsat mult sânge nevinovat și a costat viața a multe mii de Români până-ce s'a desființat jobăgia barbară. Dar' nu de mai puțină însemnătate se pôte numi și anul 1861, când s'a desființat absolutismul nesuportabil.

În anul 1861 Majestatea Sa Francisc Iosif I. a desființat absolutismul bachian și a proclamat viața patriei cu dreptatea și egalitatea popórelor și cu autonomia Banatului împărțit în 3 comitate și anume: al Carașului, Timișului și al Torontalului, punénd în fruntea lor câte un comite suprem.

Dar' întré toate comitatele din patrie dór' al Carașului a fost cel mai fericit, pentru-că în fruntea lui a fost numit un bărbat providențial, avocatul cel renumit, și fala advocaților din Pesta, Emanuil Gozdsu.

Și bine l'au botezat gazetele cari l'au numit advocatul renumit și fala advocaților;

Poporul român cu geniul seu admirabil moștenit de la protopărintele seu Divul Trajan, cât a prins vestea că pe orizontul seu a rêsărit un Gozdsu, îndată s'a deșteptat din letargicul somn secular și cu tineri cu bêtărâni, alegători și nealegători a mers la Lugoj, cum merg creștinii adevérați la s. biserică în Dumineca Paștor, încât curtea comitatului destul de spațioșă, ba chiar și piața orașului, și-se păreau un tîrg mare, nu alta.

Apoi sub fericitul Gozdsu ca Comite suprem comitatul Carașului a fost organizat așa:

1. Vice-comite I român, 2. protonotariu, 3. proto-fiscal, 4. proto-ing'ner, 5. președinte la sedrie 6, vice-notar I, 7, archivaru I, 8, general cassa-perceptor, 9, protojuđi 3, și alți oficianți de însemnătate în comitat toți Români unul ca unul.

Ear' cei 6 deputați de la dieta din Pesta aleși în comitatul Carașului, încă au fost toți 6 Români și anume:

1, Andreiu Mocsonyi la Lugoj, 2, Vincențiu Babeș la Sasca, 3, Filip Pascu la Bocșa-română, 4, Alois Vlad la Zorlențumare 5, Dr. Aureliu Maniu la Făget și 6, Ioan Faur la Oravița.

Dar' cu totă organizarea asta atât de mărétă și de națională, totuși s'a aflat unul,

care D-zeu s'î ierte păcatele, că a murit nu de mult, și departe de locul născerii sale, și nu a scris ce a scris din urmă personală, ci din zel național prea înfocat — care a critisat alegerea — organizarea — în Gazeta Transilvaniei, și la care critică fericitul Gozdsu a rêsuns cum s'a convenit, apoi a încheiat epistola sa cu următoarele:

„Fraților Români! Eu stau pe vârful turnului, cine întră în biserică lovesce în mine, — așteptați până după mórte și atunci veți judeca pe Gozdsu.”

Filosofia și rutina lui Gozdsu pôte nu au priceput'o bărbații nostri până abia după mórtea lui.

Atunci msgiarii făcénd mare gălăgie în dieta, după natura lor, Impératul a trimis pe generalul seu încređut contele Haller, care cu sabia ridicată și cu voce 'naltă a strigat în dieta: „În numele Majestății Sale Impératului vê poruncesc, ca în timp de 20 de minute să părășiți toți casa dietei.”

Atunci nu se vorbea de rege, pentru-că încoronarea a fost abia la an. 1867.

Și la comanda generalului Haller gălăgioșii de mai nainte n'au mai zis nimica pentru-că palatul dietei era încunjurat de armată număróșă. (Va urma.)

grijă pentru-ca copiii să se împărtășească de studiul religiunii. Intorși a casă, cei mai mulți din ei escelau prin a se arăta necredincioși, creștând că cu cât se arată mai indiferenți față de biserică cu atât sunt mai învâțați. Exemplul rău a aflat totdeauna imitatori și astfel acestea s'au înmulțit și astăzi au devenit o adevărată plagă. E foarte greu a convinge în ale religiunii pe acești semidocti, cari sunt în credință că și ei știu ceva. Astăzi studiul religiunii la școlile străine e mai bine îngrijit, ceea-ce și era neapărat de lipsă. Țin foarte mult, ca să se dea deosebită atențiune studiului religiunii la școlile străine.

Poporul înainte cu 30—40 ani era mai mult legat de vatra sa, fiind comunicațiunea cu mult mai grea și anevoioasă de cât în zilele noastre, când aburul duce pe oameni în cele mai mari depărtări. Fiind totdeauna a casă, oamenii erau mai conservativi în toate pentru-că nu cunoseau aproape nimic din lumea din afară, ei lumea pentru cei mai mulți o constituia satul în care trăiau. Călătoriile își au de sigur și partea lor bună, dar' pentru popor de multe-ori și partea rea. În călătorii oamenii vin în contact cu diferiți indivizi de tot felul de confesiuni și cu diferite precepte morale, cari de multe-ori au înfrunțat stricăciósă asupra indivizilor, a familiilor și astfel a întregii societăți. În privința acesta avem destule exemple în deosebi noi cei aproape de România. Mulți de ai nostri oameni evlavioși, oameni buni, se întore, după-ce au petrecut câțiva ani acolo, stricați, trupește și moralicesc.

Causa este că în România află adăpost multe venituri de preste tot locul și astfel și cei buni se infectează. În deosebi lipsa de respect față de preot se lipsește de ei, și necercetarea bisericeii. Acestea sunt rele, cari ca un morb contagios cercă a se ivi la noi. Înainte cu 20—30 ani bărbații nostri inteligenți își arătau iubirea și alipirea față de biserică cu totă ocaziunea. Aduc ca exemplu pe repausatul *Iacob Bologa*, despre care și astăzi vorbesc Reșinării că „cât de frumos cânta în strană, de-și era un domn așa mare“. Astăzi unii dintră oamenii nostri inteligenți, nu numai că nu cercetă biserică, dar' cu o ușurință condamnabilă se folosesc de expresiuni nesocotite în fața oamenilor din popor, combătând obiceiurile frumoase la diferite ocaziuni precum: nunte, îngropăciuni, pomeni etc. Aceste obiceiuri le-a păstrat poporul și ele ne mai reamintesc vremuri frumoase apuse. Un mare rău fac deci cei cari urmăză așa, pentru-că răul infiltrându-se încet dar' sigur strică mult simțul religios, și cu cât se află mai mulți astfel de indivizi într'o comună cu atât răul devine mai mare. Exemplul acesta rău prinde în deosebi la semidocti.

(Va urma).

Ședința publică

a Societ. de lectură „*Andrei Șaguna*“

— *Raport special.* —

Sibiu, 14 Decembrie n.

Suntem datori să păstrăm vie amintirea bărbaților, cari au trăit și au murit pentru noi, căci altfel nu am meritat să-i avem — zicea entusiastul *George Barițiu*. Și cu drept cuvânt. Ori-ce popor cu aspirațiuni de cultură, venerarea memoriei bărbaților lui mari și a considerat'o de cea mai sfântă a sa datorință. Cultul bărbaților iluștri prin faptele lor istorice este la un popor mărturia conștiinței de sine și simțului de recunoștință în prezent și o garanță sigură de viitor.

Avut'am și noi din voia cerului, un bărbat, care ca un luceafăr a strălucit pe orizontul vieții noastre naționale și bisericești, avut'am pe nemuritorul Arhiepiscop *Șaguna*. De la el avem aproape tot ce avem, datori suntem deci ca memoria lui pe veci s'o venerăm.

O dovadă vie că focul sacru al cultului față de acest mare bărbat al nostru arde necontent și pe vatra sufletului tinerimii noastre, este ședința publică, ce o aranjază Societatea de lectură „*Andrei Șaguna*“ an de an de la data existenței sale, în memoria nemuritorului ei patron totdeauna în presera zilei de Sf. Andrei. Acosta e ziua cea mai însemnată în viața societății și la sărbătorirea ei participă cu multă plăcere și publicul nostru sibiuan.

Ședința de Joi seara ca de regulă s'a ținut în sala cea mare a seminarului „An-

dreian — ai cărei păreți erau mult prea îngusti pentru a încăpea publicul numeros și distins care se adunase, având în frunte pe Escelența Sa I. P. S. nostru arhiepiscop și metropolit *Ioan*.

Ședința o deschide președintele societății, zelosul profesor seminarial *Dr. George Proca*, printr'un discurs scurt, dar' plin de miez și avânt, după care imediat corul societății, dirijat de dl *Ioan Mateiu*, student conservatorist, intonează cu însufletire *Imnul studentesc*, compozițiune de T. Cerne, cea mai succésă pe care a aflat'o regina artistă *Carmen Sylva* pentru admirabila poezie a lui *Coșbuc*.

Dispozițiunea sufletescă a publicului prin acest imn era tocmai pregătită a asculta „*Cuvântul festiu*“ rostit de clericul cl. III. *Dimitrie Borcia*, în memoria marelui arhiepiscop. De-și se rostose acest cuvânt în fie-care an, dl *Borcia* a știut captiva publicul atât prin limba frumoasă și avântată în care l'a îmbrăcat cât și prin vocea-i plăcută care i-a ajutat a-l espune într'un mod cât se pôte mai bun. A și fost salutat cu generale aplause.

Urměză declamațiunea poeziei „*Paul Chinezul*“ de cătră *Octavian Stoica* ped. a. III., care potențeză și mai mult înălțarea sufletescă a publicului. Poezia a fost bine alésă și studiată și grația vocii sonore și puternice a declamatorului, bine predată.

După acosta orchestra societății, tot sub conducerea dlui *Mateiu* esecută cu multă fineță și gingășie „*Povestea*“ de K. *Komzák*. Punctul acesta a fost suficient, spre a întări în ascultătorii convingerea, că tinerimea noastră seminarială se ocupă cu mult zel și face mereu progrese pe terenul artei musicale.

Urměză apoi clericul c. III. *George Tulbure* v.-preș. soc. — care cetesce o disertațiune despre „*Arta și Religiunea*“. Un subiect interesant și aomodată atât ocaziunii cât și gustului comun. Intr'o schițare succintă dar' bine scrisă, dl *Tulbure* arată reciprocitatea ce există între artă și religiuine, servind una drept sorginte pentru cealaltă și ocupându-se ambele de aceeași înaltă problemă — perfecționarea spiritului și moralului omenesc. Tesa profundă și serioasă a fost ascultată cu mult interes și autorul răsplătit cu lungi aplause.

Pășese e arăși corul societății și esecută o duiósă melodiă de I. *Mendelssohn* „*Pe Orizont departe*“ și o piesă populară arangiată de dl *Mateiu*, „*Până când țineam cu codrul*“, care a plăcut mult.

După atata material serios un punct bine venit în program a fost declamarea poeziei lui I. *Negruzzi*. „*Electorale*“ de cătră clericul c. I. *George Tocitu*. Ajutat de o mimică escelentă, de o bună gesticulațiune și o voce potrivită, dl *Tocitu* prin predarea acestei lungi și grele satire s'a afirmat în fața publicului cu un neîntrecut talenț în declamarea poeziilor umoristice. Aplausele nu mai conteneau.

În fine orchestra societății esecută *Pont-pouriul II-lea* de I. *Murășan*, care mulți a regretat, că un s'a repetit.

Eshauriat astfel frumosul program se ridică Escelența Sa Metropolit și în cuvinte frumoase și părintesci arată mulțămirea sufletescă de care e cuprins când vede tinerimea înaintând tot mai mult în cele bune și folositor.

Povățuesce apoi pe tinerii elevi să aibă pururea înaintea ochilor sufletului faptele celor mari ale fericitului metropolit *Andrei* și din ele să se inspire în lucrările cele grele ce vor avé de sevărșit ca conducători și luminători ai scumpului nostru popor. Numai faptele mari aduc fericirea și nemurirea.

Esc. Sa termină invocând ajutorul lui D-zeu și împărtășind binecuvântarea arhiepiscopescă asupra tuturor.

Intré urale de „să trăiască“ la adresa Escelenței Sale publicul se depărtéză de la acosta mărétă serbare, cu sufletul înălțat și cu convingerea, că tinerimea seminarială face progrese din zi în zi.

P. t. domni cari sunt încă în restanță cu abonamentul la ziarul nostru, sunt recercați respectuos, să binevoescă a-și achita restanțele în cel mai scurt timp, — spre a evita alte inconveniente.

Administrațiunea.

Revistă esternă

Incoronarea regelui. Regale *Edward VII.* al Angliei a fixat pe 26 Iunie 1902 ziua încoronării.

E vorba, că până la datul încoronării răboiul cu Buriilor să fie terminat. Se va vedé deci, în cât au socotit bine cercurile guverniale? De altcum parlamentul se va întruni în 16 Ianuarie.

Tuan vrea răboiul de exterminare. La Londra a sosit zilele acestea o telegramă din China, cu incunjur prin *Columbia* britică, de cuprinsul, că prințul Tuan, fost factor principal în răscolă boxerilor, împreună cu generalul *Tungfusiung* plănuiesc să irupă din Mongolia în China nordică. Planul lor e să ocupe mai întâiu provinciile *San-si* și *Pei-Huan* și din acestea să opereze apoi pentru a cuceri întregă China. După aceea vor începe răboiul de exterminare contra străinilor.

Complicațiuni în Asia. În răspunsul la mesagiua dieta Japoniei constată, că în *Ost-Asia* se arată simptome de complicațiuni, asigură însă pe împăratul, că ea, dieta, 'și va împlini cu grijă și circumspecțiune datorințele sale.

Răboiul Burilor. Agența *Nederland* raportéză, că generalul bur *Ian Celliers*, unul dintră renegații trecuți pe partea Englezilor, a fost prins cu întreaga lui trupă și împușcat de ostași lui *Ben Viljoen*. Cincisprezece renegați, cari prin ridicarea mâinii cereau grație, încă au fost împușcați, de ore-ce generalul *Botha* dase ordin, că fie-care renegat bur are să fie împușcat.

O telegramă din *Bruxella* raportéză, că lui *Krüger* i-s'a notificat pe cale confidențială, că mai multe mari-puteri ar fi aplecate să întrevină pentru încheerea păcii, dacă conducătorii Burilor în loc de independență s'ar mulțami cu autonomia. *Krüger* a comunicat lui *Botha*, *De Wett*, *Delarey* și *Schalk-Burger* acosta propunere, dar' cercurile bure din *Bruxella* sunt de credință că vitejii generali o vor respinge.

Operațiuni de bancă.

În luna *Novembre* a. c. a fost condamnat în *Brașov* fostul cassar de gară, *Aurel Radó*, pentru defraudare de K. 12000 și pentru falsificare de documente, la 12 ani temniță. Condamnatul se apăra cu faptul, că a pierdut în niște „speculațiuni financiare“ suma de K. 8000.

Asupra naturii acestor speculațiuni „*Kronstädter Zeitung*“ dă detaluri interesante, pe cari le prezentăm cetitorilor nostri, fiind-că aruncă totodată o lumină vie asupra modului cum se face la noi dreptate.

Radó devenit hoț, din cauză că era vecinic în calamități pecuniare, a convenit cu banchierul jidan, *Iacob Adler* din *Brașov*, (despre care se știe că lucră sub patronatul și cu capitalurile băncei „*Pester*“ Ung. Commercial Bank din *B.-Pesta*) asupra unei „operațiuni financiare“ de tot simple și totuși atât de rentabile, încât este de mirare, că oameni de pânura lui *Adler* și *Radó*, n'au venit mai de mult la acosta idee admirabilă. Conform faziunei defraudantului *Radó*, operațiunea consista în aceea, ca *Radó* s'a angajat față de *Adler* a furnisa acestuia din urmă banii de aur întrați în casa gărei, în schimb pentru banenote (bilete) române. Diferința de curs realizată la acosta „operațiune“ avea să se împărtășească astfel, că *Radó* să primescă întră contrahenți 1/3 și *Adler* 2/3. *Adler* recunoscu fără rezervă, că a schimbat în modul acesta circa 100.000 Lei, pe când *Radó* evaluéză suma schimbată la 130.000 Lei. *Radó* susținea, că *Adler* i-a pus în vedere pe calea acosta un câștig lateral de K. 8—10.000 pe an, ceea-ce i-a servit ca îndemn de a spolia din timp în timp cassa, în bună speranță că sumele defraudate le va puté restitui cu ușurință. *Adler* i-a anticipat mai departe un schimb de K. 5000, dar' când a fost să împartă câștigul realizat la cursul aurului, i-a computat partea de câștig numai cu o sumă de tot mică, de K. 580, și cambiul a trebuit să l' răscumpere în bani, luați din cassa gărei. *Advocatul Damian*, care a apărat pe inculpatul printr'o vorbire strălucită, a pus

în decursul pertractării lui *Adler* întrebarea de unde provine că partea de câștig a lui *Radó* a fost atât de neînsemnată, când pe lângă suma cea mare a aurului schimbat, câștigul de curs a trebuit să fie neasemnat mai mare. Răspunsul dat de *Adler* la acosta întrebare aruncă o lumină de tot curiosă asupra modului de administrare al acestui banchier.

Adler adevă susținea, că a dat lui *Radó* și bani gata, în mai multe rânduri; la întrebarea apărătorului până la ce sumă se urmă aceste avansuri, *Adler* răspunde, spre uimirea tuturor, că de-și a stat cu *Radó* în relațiune de cont-curent, cu toate acestea sumele din cestiune nu le-a contat în registre, din care cauză nu este în poziție de a puté arăta esact suma plătită. La acosta apărătorul replică, că din punct de vedere comercial o astfel de procedură nu este admisibilă și pôte provoca la oamenii nepreocupați, cu tot dreptul, nedumeriri în privința corectității operațiunilor băncei respective, și 'și încheie vorbirea cu observarea, că mărginile onestității nu este ortat să fie depășite nici atunci, când omul este condus în lucrările sale de pofta de câștig. — Tribunalul a admis ca circumstanță atenuantă faptul, că *Radó* a fost ore-cum sedus la defraudare prin promisiunile ce i-le a făcut *Adler*, și califică procedura acestuia din urmă drept seducere resp. drept încercare de seducere la o faptă ilegală. Procuratura a fost cerut punerea sub acuză a lui *Adler* pentru eserocherie; dar' senatul de acuză al tribunalului din *Brașov*, și în urma recursului procuraturei, tabla regescă din *Murăș-Oroheiu* a sistat procedura, — lucru, la care de sigur nu s'a așteptat nimeni.

Din Făgăraș.

— Adunarea reuniunii femeilor rom. gr.or. —
— 12 Decembrie n.

„Reuniunea femeilor române gr. or. din Făgăraș și jur“ la 24 *Novembre* 1891 nou și-a ținut adunarea generală festivă, cu serbarea iubileului de 25 ani.

După-ce, urmând din parte-mi ceteria regulată a z'arului nostru „*Telegraful Român*“, în decurs de aproape trei săptămâni, n'am aflat nimic eșit în publicitate despre decursul acestei adunări, îmi iau voie a raporta eu următoarele:

Comitetul reuniunii în frunte cu zelosa presidentă dōmna *Maria Dan*, și-a îndeplinit datorința când conform decisului adunării generale a compus un program pentru acosta adunare generală, jubilară bine și cu chip-zuielă întocmit, care apoi în deplin succes a și fost esecutat.

Duminecă în 24 *Novembre* la 11 ore din zi s'a sevărșit parastas în biserică gr.-or. de aici pentru inițiatorii, sprijinitorii și membrele răposate ale acestei corporațiuni, celebrând părintele protopop *Iuliu Dan* însoțit de preoții *Nicolau Clonția* și *Nicolau Aron*, la care act au luat parte toate membrele fundatoare, ordinare și s'jutătoare ale reuniunii, în special comitetul reuniunii în corpore s'a prezentat în frunte cu actuala presidentă însoțită și de prima presidentă a acestei reuniuni, respectabila dōmnă *Anastasia Popescu*, veduvă soție de protopresbiter, carea deosebt' a fost învitată a lua parte la festivitățile acestea.

Femeia română e darnică și bună creștină. Astfel notez că la parastas: primul colac l'a dăruit presidentă, dōmna *Maria Dan*, eară coliva membrele *Victoria Aron*, preotésă în *Galați* și *Ana Motoc*, soție de avocat în *Făgăraș*.

Ședința festivă a avut loc la 7 ore seara în sala cea mare a hotelului „*Lauritsch*“ de aici, unde presidentă dōmna *Maria Dan*, în fața unui public ales și destul de numeros, și-a ținut cuvântul de deschidere a acestei adunări generale jubilară, un cuvânt foarte instructiv și plin de încurajare întru ajungerea scopului ce urmăresce reuniunea.

A urmat istoricul reuniunii, disertațiune de secretariul *Ioan Berescu*, care într'un mod pitoresc a pus înaintea publicului asistent fa-sele mai însemnate prin cari a trecut reuniunea sub conducerea celor 3 presidente *Anastasia Popescu*, *Maria Aiser* și *Maria Dan*, în decursul celor 25 ani de la înființarea reuniunii.

Domnul *Dănilă Șerban* a declamat perfect o poezie din istoricul rebelului ruso-turc, unde junele soldat român își arată iubirea către patrie și ai sei.

Asemenea d-șora *Iulia Toflea* și de astădată a delectat publicul cu trei cântări solo, cari au scerzat numeroase aplauze.

In sfârșit dl *Costi Toma*, tare nimerit a declamat poezia „*Condannarea strugurului*”, prin care botanisând cu poetul, a stîrnit în public mult haz cu pâra jupănească „*cepe*”, carea de altcum la Făgăraș se cultivă în mare.

Astfel s'a încheiat ședința acăsta cu subscrierea actului festiv de către cei prezenți, într-o cară cu plăcere amintesc familia dlui *Simeon Damian*, avocat în Brașov.

Dintre familiile române din Făgăraș, multe au lipsit, nu știu din ce cauză; din jur însă mulți preoți s'au prezentat și câțiva învățători.

Oferte maritimose cu ocaziunea acăsta au încurs la 200 corone în favorul fondului reuniunii, care atinge suma de 12,000 cor.

După închiderea ședinței a urmat petrecere socială: tinerii au jucat, cară partea cea mai mare a publicului și-a petrecut la mese întinse.

Prima presidentă a reuniunii, Dôna *Anastasia Popescu*, decorată cu crucea de aur pentru merite, a fost întimpinată printr-o vorbire plină de simț recunoscătoriu din partea bărbatului de consiliu al reuniunii, *Nicolae Aron*, paroch în Galați. Nu mai puțin mult simpatica și zelosa presidentă actuală, dōna *Maria Dan*, care ca un stejar verde, tiner și plin de viață, atrage, umbresco și îndemnă pe membre la lucru pentru prosperarea scopului reuniunii.

Ne-am depărtat cu toții de la acăsta întrunire iubilă, cu cugetul curat, că preste alți 25 ani de muncă în sinul reuniunii, scopul s'fi realizat: deschiderea unei școle române gr. or. de fete în Făgăraș.

Reportorul.

NOUȚĂȚI

Denumiri de protopopi. Consistoriul arhidiececan a denumit în ședința sa plenară de la 3 Decembrie v. 1901 de protopop al nouînființatului tract al Hunedorei pe dl *Avram Păcurariu* senior, până acum protopop al Iliei.

Ear' de protopop al tractului Albei Julie a fost denumit parochul *Ioan Teculescu* din Râșnov.

De la „Asociațiune”. 1. Publicistul *Maxim Wilh. Schroff* din București cere: să se aboneze „Asociațiunea” la un număr mai mare de exemplare din opul său „*Bilder aus Romänien*”. Considerând, că Asociațiunea are chemarea a sprijini numai literatura română și neavând fonduri disponibile pentru scopul indicat în cererea de mai sus, Asociațiunea reflectează numai la un exemplar pe sēma bibliotecii sale. Un număr mai mare de exemplare deci nu pōte cumpēra.

2. Clericii români gr.-cat. din semeniul central de la Bpesta cer a li-se trimite foia „*Transilvania*” gratuit. Se încuviințēză cererea.

3. Domnul Dr. Val. *Moldovan* din Bistrița prezintă lucrarea sa: „*Despre cartea funduară și intabulări*” și cere a se publica în biblioteca Asociațiunii. Se dă secțiunii istorice spre examinare.

4. Bibliotecariul prezintă un cont despre 162 cor. 50 fil., pentru cumpărarea de mai multe cărți. Sē se achite după aducerea cărților.

5. Se decide cumpărarea de mai multe cărți parte din nou apărute, parte mai vechi.

6. Se aprobă planul de învățământ pentru școlă civilă pe anul 1901/902. orele din religie pentru elevule ortodoxe se ridică de la 4 la 8 ore pe săptămână. Remunerația catechetului se ridică de la 200 la 400 corone anual, — începēnd cu 1 Ianuar 1902. — Catechet *Mateiu Voileanu*.

7. Eleva *Elena Vlad* din Reșinari cere a fi primită gratuit în internat. Nu se încuviințēză.

8. Se dispensează de didactru elevule: *Ana, Silvia, Maria Șerbu* (3 surori), *Letiția Imbēruș* de jumătate; ear' *Valeria Pop, Maria Mera, Val. Foica, Veturia Foica, Octavia Stroia, Margareta Mărginean*, de didactrul întreg.

9. Dl *G. Proca* învățat. Râșnov s'a declarat membru ordinar al Asociațiunii.

10. Banca „*Făgăraș*” trimite 500 cor. ca a III. rată de membru la casa națională.

Din Săcele ni-se scriu următoarele: Memoria *Marelui Arhiepiscop Andrei* a fost serbată și la noi în Satulung cu totă demnitatea cuvenită neuitatului *Metropolit*. După sf. liturgiē s'a oficiat prin *Veteranul paroch Aleese Verzea* parastas pentru odihna rēposatului *Metropolit*, ear' după parastas tinerul teolog absolut și învățător *Zenovie Popovici*, în fața unui număr public și a tinerimii școlare, prin cuvinte alese și pline de entuziasm a vorbit despre „*Viēta și activitatea Metropolitanului Andreiu baron de Șuguna*” — lăsând cea mai bună impresie în ascultători. De altfel dl *Zenovie Popovici* a dovedit și cu alte ocazii, că se scie fidele de cunoștințele câștigate în Seminarul *Andreian* și că are vocațiune pentru cariera de și-a ales.

După vorbirea rostită corul școlărilor condus de inv. *Savu Luca* a intonat „*Imnul lui Andreiu*”, — și mângâi și că ni-am împlinit o sfântă datorință față de memoria *Marelui Andreiu*, am părăsit casa domnului. *Un asistent*.

Alegerea de protopresbiter pentru tractul *Aradului* s'a făcut Joi (12 Decembrie n.) sub conducerea comisariului consistorial *Ignatie I. Pap*. Dintre cei patru concurenți au obținut voturi: *Iancu Ștefănuș* 27, *Vasile Beleş* 22, *Dr. Ioan Petran* 7 și *F. Manoilă* 6. Actul alegerii s'a efectuat în sala seminarului teologic-pedagogic din Arad.

În memoria Marelui patriot V. A. Urechia societatea „*Junimea*” din Cernăuți, al cărei membru onorar era Urechia, a ținut Joi (12 Decembrie n.) ședință solemnă comemorativă în sala palatului național. Programul ședinței a fost următoriu: 1. Cuvēnt de deschidere; 2. Viēta și activitatea lui V. A. Urechia, discurs rostit de *George Tofan*; 3. Imn solemn, cântat de corul *Junimei*.

În aceeași zi înainte de amiază, tot la inciativa *Junimei*, s'a servit în catedrala din Cernăuți parastas pentru odihna de veci a rēposatului.

Un act frumos de pietate. Dōna v. *Maria Iordan Munteanu* a depus la direcțiunea gimnasiului român din Brașov suma de 200 cor. ca basă pentru un fond cu numele „*Iordan Munteanu*” pentru masa studenților într-o amintirea de veci a neuitatului ei consoț, fericitului *Iordan Munteanu*, fost asesor la oficiul orfanal al comitatului Brașov. Primescă nobila fundătoare espresiunea celor mai vii mulțămite, ear' rēposatului sē-i facă Domnul parte de eternă odihna — *Directiunea școlēlor medii gr.-or. rom. din Brașov*.

Turcul bate, Turcul judecă! E cunoscută tuturor afacerea profanării bisericii nōstre din Balinț prin intrarea gendarmilor în altariu prin ușa împărătescā și cu palăriile pe cap, cum și justa protestare a reprezentanților români din congregația *Caraș-Severinului* în contra acelei profanări. În cât privește pe gendarmi afacerea a fost transpusă comandei lor din Segedin, față de câțiva din Balinț însă, cari făcuseră parte din banderiu de călăreți care în 3 Novembre eșise să întimpine pe protopresbiterul tractual, procuratura reg. a ridicat acuză pentru purtarea și întrebuintarea tricolorului „unui stat străin”. Pertractarea s'a ținut în 5 și 11 Decembrie și s'a terminat cu osândirea tuturor celor acușați. Anume: *Vasile Drinovan* a fost osândit la 2 zile închisōre și 10 corone amendă, ear' *George Bublea, Iordan Ciosa, Petru Dismănescu, George Șelariu, Ștefan Șelariu, Ioan Lazar* și *George Ionescu* la câte o zi închisōre și 5 corone amendă, pe motivul, că au purtat cu tendință demonstrativă stēgul unui stat străin.

În numele acușărilor a înștiințat recura contra sentinței apărătoriu *C. Brediceanu*.

Corōne eterne. Întru eternisarea memoriei mult regretatului *George Miclea*, fost călă de boltă, vērul sēu dl *Ioan Apolzan*, culeg.-tipograf, a dăruit fondului vēduvelor și orfanilor meseriașilor creat de „*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*” suma de 2 cor.

Posturi de notari. De la pretura din Lugoj s'a scris concurs pentru întregirea postului de *notariu cercual în Sērăzani* și a postului de *notariu adjunct în Coșteiu*. Termin de concurs 30 Decembrie st. n. până la 10 ore a. m. Petițiunile sunt a se trimite protopretorului *Podhrádskeky Kornel* în Lugoj.

La „masa studenților” de la gimnasul român gr.-or. din *Brad* au binevoit a contribui ca binefăcători ajutătorii prin:

A. Dl *P. Doaga*, ec. Reșița română: *Ioan Popoviciu*, oficiant Reșița, *Gregoriu Pocian*, vice-not., *Simion Cioran* ospetar, *Vasiliu Cioran* măcelar, *Iosif Caidan*, *Ioan Vida* econ., *Ioan Iovan* econom, *Ioan Belcia* econom, *Traian Belcia* econom, *Kutscheraer* *Ioan* măcelar, *Anton Muntean* eroitor, *Michael Lesmofsky* ospetar, *Ioan Jian* lăcătar, *Petru Cristoi* econ.

Socenei, *Iosif Iova* lăcătar, d-șora *Maria Stancovici*, *Mihail Simu* inv., *Ioan Birlea* viceprim., *Anton Veselovsky*, *Mihail Baian*, *Ștefan Iovan* econ., *N. Jurca* inv., *Vasiova*, *Engleitner Ferdinand*, *Ioan Doaga* comer., *Petru Ștefan* păpușar *Ezeris*, *George Lungu* Dognacia, toți câte 1 cor. — *Petru Doagă* econ. Reșița, *Cristian Pătesan* măcelar, *Nicolae Marta* propr., *Semin Pătesan* ospetar, *Ioan Ferariu* notar, *Ștefan Albu* inv., v. *Maria Stancovici*, câte 2 cor. — *Galgoti Caroline*, 1 cor. 40 b., *Ioan Boldur* 20 b., *Ioan Crăciun* econ. 40 b., *George Birlea* econ. 40 b., *Ionaș Ștefan* lăcătar, 60 b., *Ioan Ștefan* lăcătar 60 b., *Serbul Sandor*, *Ciriță Vasile* 80 bani.

B. Dl *Nicolae Florescu* propr. Ighiu: *Nicolae Florescu*, prop. 20 cor., membru pe viēta, *Muncuș-Cricău*, *Anghel*, *I. Frâncu*, *Simion Moldovan*, *Nicolae Crisea* notar, *Vasile Teca* preot, *Vasile Barb* preot, *Ioan Magda*, *Procopiu Costea*, preot *Ighiel*, *Antoniu Cricovan* *Alba-Iulia*, *Alecsiu Neagoe* preot *Tibru*, *Victor Oțoiu* preot *Mesentea*, *Candiu Suciu* preot *Magina*, *Iuliu Moldovan* învăț. *Totoiu*, *Gh. Gerasim* propr. *Alba-Iulia* și *Moise Meteșiu* notar *Cricău* ca membri ordinari câte 1 cor., *Ioan Domșa* Ighiu, 1 cor., *Ioan Pop Bradescu* preot, *George Cadariu* not., *Ioan Ursa*, câte 2 cor. — *Antoniu Pop Bucurdea* 5 cor. — B. *Andrea* preot Ighiu, 40 b. *Ioan Maxim* preot Ighiu, 60 b. *Nicolae Mărginean* Ighiu, 40 bani.

C. Dl *Alecsiu Verzea* paroch *Satulung*: *Alecsiu Verzea* paroch, *Maria V. Sasu Brăila*, *Volumnia Gabrielescu*, *Romul Verzea* preot, *S. Lung*, câte 2 cor., *Mateiu V. Sasu* stud., și *Ioan R. Butu* propr. *S. Lung*, câte 1 cor.

Adaus: Dōna *Cornelia Dr. Popescu* n. *Zigre* (*Lipova*) a dăruit 10 cor., întru aniversarea căsătoriei părinților *D-sale Nicolae* și *Maria Poyinari* din *Oradea-mare*; *Romul Polis Siklo* 1 cor. Cea mai profundă mulțămită marinimoșilor spriginitori!

Comisiunea administrativă.

Contra duelului. Se scrie din *Viena* că prin un ordin rezervat, comunicat comandelor militare, s'a dispus, că în viitoriu oficerii numai cu permisțiune de la comanda concernentă au voie să dueleze. Ori-ce neînțelegere, fie chiar și insulte grave, trebuiesc întâiu supuse deliberării comandei, care apoi are să hotărască asupra modalităților de apănare.

Mecenații studenților. Săptămāna trecută studenții universitari din *Petersburg* aveau bal. Pe când dansul era în toiul său, a intrat în sală ministrul de războiu *Kuropatkin*, trimis de țar, și a comunicat studenților, că țarul e cel mai mare binevoitoriu al lor, despre ce le servește dovadă faptul, că l'a plenipotențiat să facă studenților cunoscut că în favorul lor va face o fundațiune de *treizeci mii de ruble* (114.000 de corōne).

O altă mare fundațiune în favorul studenților a făcut acum de curēnd marele filantrop american *Carnegie* din *Washington*, care a pus la dispoziția guvernului *zece milioane de dolari* spre a i administra ca fundațiune din interesele căreia s'fi ajutătorii studenți cari se dedică pentru cercetări științifice originale.

Un tun — american. Ministeriul de războiu al Statelor-Unite face experimēte cu un tun uriaș cum numai exagerațiile americane pot iscodi. Colosul de armă ucișoasă are 50 urme lungime și greutate de 100 tone. *Giulēua e de 10 metri în diametru* și conține 100 chilograme de gelatină esplosiv. Tunul bate la distanță de *cinci chilometri* și o singură pușcătură e de ajuns pentru a nimici chiar și cel mai puternic bastiment de războiu. Cu acest monstru se fac acum experimēte în apropiere de *Savannah*. *Giulēua e aieptată d'n tun prin aer comprimat.*

Atestate pentru pomioșorii de crăciun. Ministrul de interne a dat ordin, cu provocarea art. de lege XXXI. din 1879 despre scutirea pădurilor, de înțelesul că cei cari voiesc să ducă la țērg brăduleți (pomioșorii) de crăciun trebuie să aibă atestat de la proprietariul pădurii, prin care sē se legitimizeze, că au câștigat brăduleții pe cale cinstită. Atestatul trebuie să fie subscris și de autoritatea comunei ori orașului de pe teritoriul căruia sunt tăiați brăduleții.

Știri mērunte. În *Sătmar* s'a simțit Joi cutremur de pământ cu repețițe șgduiri, cari aveau direcție de la est spre vest. Cutremurul a cauzat și pagube. — În *Alexandria* a ars săptămāna trecută un mare magazin de bumbac. Paguba e 1,300.000 corōne. — În *Cașovia* bântue întrē soldați bōla lungōrei (tifus); 56 soldați sunt bolnavi de lungōre. Asemenea și în *Eperjes*, unde multime de elevule ale internatului școlēi de fete de acolo sunt bolnave de lungōre. — În pădurea *Sirbovei* (*Timiș*) a fost aflat cadavrul unei femei îmbrăcate numai în cămașă. La secționare s'a constatat, că nenorocita a fost întâiu su-

grumată, apoi cu fōrfece i-a fost tăiată arteria principală de la gât. După comiterea crimei ucișoasă a desbrăcat-o și i-a dus cu sine hainele.

PARTEA LITERARĂ.

Principiul dualistic în religie și în filosofie.

(Urmare).

de *Ioan Lupaș*.

Acăsta împărțire ¹⁾ a dat ansă la o serie lungă de reflexii filosofice, pe cari vom încerca a le espune cât se pōte mai pe scurt.

Continuatorul raționalismului lui *Descartes*: *Spinoza* (1632—1677) cercă a afla relațiunile dintre trup și suflet și a precisa influința reciprocă dintre spirit și materie. După *Descartes* întrē trup și suflet există o legătură faptică, dar' care e neapercptibilă. Alții (ocasionalisții) susțineau, că legătura asta nu e faptică, ci e numai ocașională. D-zeu o crează, altfel trupul și sufletul direct nu s'ar putē influința. În chipul acesta problema se încercă tot mai mult în diferite discuțiuni și opinii, dar' de resolvsre nu se apropie. De aceea, când își pune *Spinoza* de gând resolvsrea ei, îi dă cu totul altă înfățișare, dīcēnd, că întrebarea nu e pusă bine. El dă deci altă direcție discuțiunilor ce aveau să urmeze. Trup și suflet — după părerea lui — sunt una și aceeași substanță, însă sub forme diferite. Există deci numai o singură substanță (ear' nu 2), pe care noi o percepem când ea estensiune, când ea inteli-gență (cugetare).

Pentru noțiunea „substanță” la *Spinoza* aflăm o definiție mai largă, mai cuprinzătoare, decât cea a lui *Descartes*.²⁾ Substanța nu numai că nu are lipsă de nimic, ea sē pōte exista („*nulla alia re indiget ad existendum*”). *Descartes*, ci totodată pōte fi concepută, înțelēsă fără ajutorul altei noțiuni („*per se concipitur*”). În urma acestei definiții ajunge *Spinoza* la tesa, că substanța acăsta e identică cu *D-zeu* (*Substantia sive Deus*); are tōte însușirile lui *D-zeu*, numai cât acestea nu se pronunță de o potrivă în tōte înfățișările, în tōte formele substanței, ci numai în forma cea mai perfectă, în gradul cel mai de sus, în *D-zeu*.³⁾ Din existența lui *D-zeu* cercă *Spinoza* să esplice existența lumii întregi, dar' nu prin emanățiune, nici prin creațiune, pentru-că atunci ar fi trebuit să recunoscă și el ca *Descartes* o substanță finită și una infinită — ca eflux sau ca produs al acesteia. După deducțiunile, pe cari le face *Spinoza*, noțiunea *D-zeu* cuprinde în sine natura întregă. Baza de existență a lumii întregi nu e altceva, decât *Substantia sive Deus sive Natura*. Întrē concepția lui *Spinoza* și întrē cea obicinuită numai o deosebire există. După cea din urmă *D-zeu* a creat natura, adecă lumea, ear' după cea a lui *Spinoza* în noțiunea „*D-zeu*” se cuprinde întregă natura, întregă lumea, ear' *D-zeu* e vecinic: „*Deus est principium medium et finis*, cetera, quae dicuntur esse, *theophaniae* sunt”.

Dualismul lui *Descartes* empiristul *Locke* (1632—1704) îl transpune de pe terenul metafisicei pe terenul ideologiei, stabilind senzațiunea și reflexiunea ca 2 isvōre deopotrivă de importante pentru câștigarea cunoștințelor și pentru formarea ideilor. Combinarea acestor 2 obârșii a tuturor cunoștințelor o încercase deja *Bacon*, însă nu i-a dat formula științifică, pe care o aflăm la *Locke*, ci mai mult numai prin niște paralele și asemănări potrivite a arătat că exclusiv numai pe basă empiristă tot așa de puțin se pōte ajunge la rezultate științifice, ca și cu ajutorul rațiunii exclusiv. (Va urma).

¹⁾ Nu numai atributele acestea le dă *D. substanței*, ci la o altă împărțire stabilesc încă 2 feluri de substanță: 1. *Substantia infinita* (*Sive Deus*) și 2. *substantia finita*; acăsta din urmă pōte fi: 1. *extensa* (corp) sau 2. *cogitans* (minte).

²⁾ Per substantiam intelligitur id, quod in se est et per se concipitur.

³⁾ La *Spinoza* însă noțiunea „*D-zeu*” nu e identică cu *Dzeul* religios. *Spinoza* dicea că el cu *D-zeu* ca persōnă n'are nimic. După părerea lui personificarea învōlvă mārginire. De aceea pe *D-zeu* a l'închipsi ca persōnă însămnă a nu înțelege noțiunea de *D-zeu*.

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Coroiu—Sânmărtin, se scrie prin această concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu postul de paroh sunt cele fasonate în c. B. pentru întregirea dotațiunii de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne supleele instruite conform legilor, subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul indicat.

Cetatea de baltă, 16 Novembre 1901.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

La Librăria Tipografiei archidiece-
sane în Sibiu se află de vânzare:

Introducere în contabilitate și Contabilitatea

în partidă simplă

de

I. C. Panțu

profesor la școala superioară de comerț.

Prețul 2 corone.

La Librăria Tipografiei archidiece-
sane din Sibiu se află de vânzare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea Înaltpreasfântiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoșnița de toate zilele. — Polunoșnița Sâmbetei. — Rânduela Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rânduela Obedniței. — Ciasul al nouălea. — Rânduela Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierii, Bogorodicițele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste săptămână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rânduela Sinacsariului. — Bogorodicițele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe toate lunile. — Pășchălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începând cu anul 1901 până inclusiv 1952. — Explicare despre rubricile Pășchăliei și folosirea acelor. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscesnelor dela Dumineca întâia după Rusali, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți ani.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiece-
sană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvântarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit și se află de vânzare la **Tipografia și Librăria archidiece-
sană în Sibiu** cu prețurile: broșat 7 cor., legat în pânză neagră 9-50 cor., ediție de lux broșat 8 cor., legat după cum se comandă.

NOU! Pro 1902 NOU!

a apărut:

Calendarul archidiece- san

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învățătoriu.

Prețul unui exemplariu 40 fil., cu șematism 80 fil., + porto postal 10 fil.

**Librăria archidiece-
sană
Sibiu.**

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, pe lemn séu pe tinichea, ținc, aluminium etc. în ori-și-care mărime pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

**Librăria Tipografiei archidiece-
sane**

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
" Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Mas-
linilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
" Simeon
" Andrei
Evangelistul Ioan
" Luca
" Marcu
" Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
" Filip

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipt
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Înălțarea — Floriile
Tăierea împrejur
Născerea Maicei Domnului
Pogorirea Duchului sfânt
Născerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

Iisus pe Cruce
Înălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul
de foc
Tăierea capului sfân-
tului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George
Maica Domnului
Petru și Pavel
Archangelii Mihail și
Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					Cor. foarte fine.
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
forțe fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35—	40-60	51-80	70—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28—	33-60	42—	56—	70—	Cor. foarte fine.
fine . . .	26-60	29-40	46-20	50—	72-50	23-10	25-90	40-60	49—	65-80	20-30	23-10	35—	43-40	60-20	18-20	21—	30-80	39-20	56—	„ fine.
simple . . .	14—	16-10	18-20	26-20	30-40	12-60	14—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-40	19-60	26-60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminium și ținc vor costa cu prețul metalului întrebunțat mai mult.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.